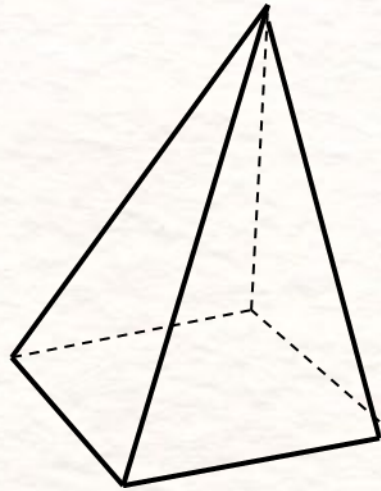
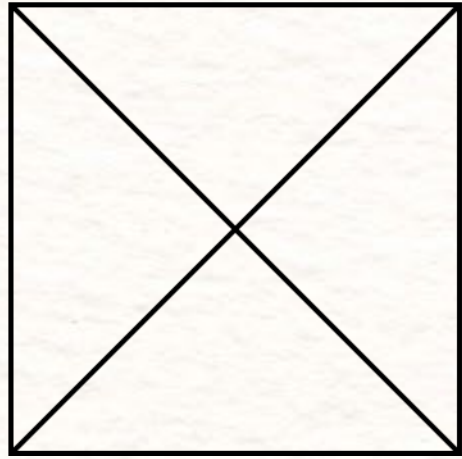
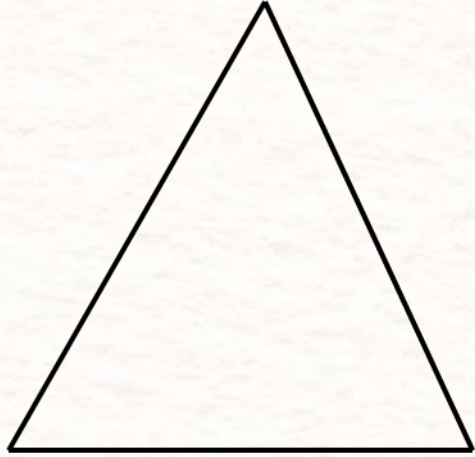

MUUTUSTEGA TOIMETULEK NOORUSE KOOLIS

Organisatsiooni arengu teadlik rahumeelne suunamine

NEWTONI III SEADUS

Kaks keha mõjutavad teineteist jõududega, mis on absoluutväärtuselt võrdsed ja vastassuunalised.

Igale jõule on vastujõud, sama suur ja vastasmärgiline!

Maakeeles: kui Sina hakkad suruma, siis Sulle surutakse vastu!

MÕTLEMINE, MÄLU ja TAJU

- 1. Mõtlemine** kasutab ainult seda, mis on mälus.
- 2. Mälu** talletab ainult selle, mida me tajume.
- 3. Taju** on otseses seoses meie vaatenurgaga ja kujundab meie uskumuse.

Kõik reaalsuse kirjeldused on vaid ajutised oletused!

TEADMISED ja TARKUS

1. Teadmised on vajalikud, aga mitte piisav **eeldus** tarkuse tekkimiseks.
2. Teadmised on vaja rakendada **oskusteks** ja selle tegevuse kaudu saadud **kogemus** aitab luua uusi seoseid.
3. Uued seosed ehk **arusaamine** on terviku mõistmise ehk uue kvaliteedi eelduseks.
4. **Terviku mõistmine** on tarkuse allikas.

MUGAVUS-, VÄLJAKUTSE- JA ÜLEKOORMUSE TSOON

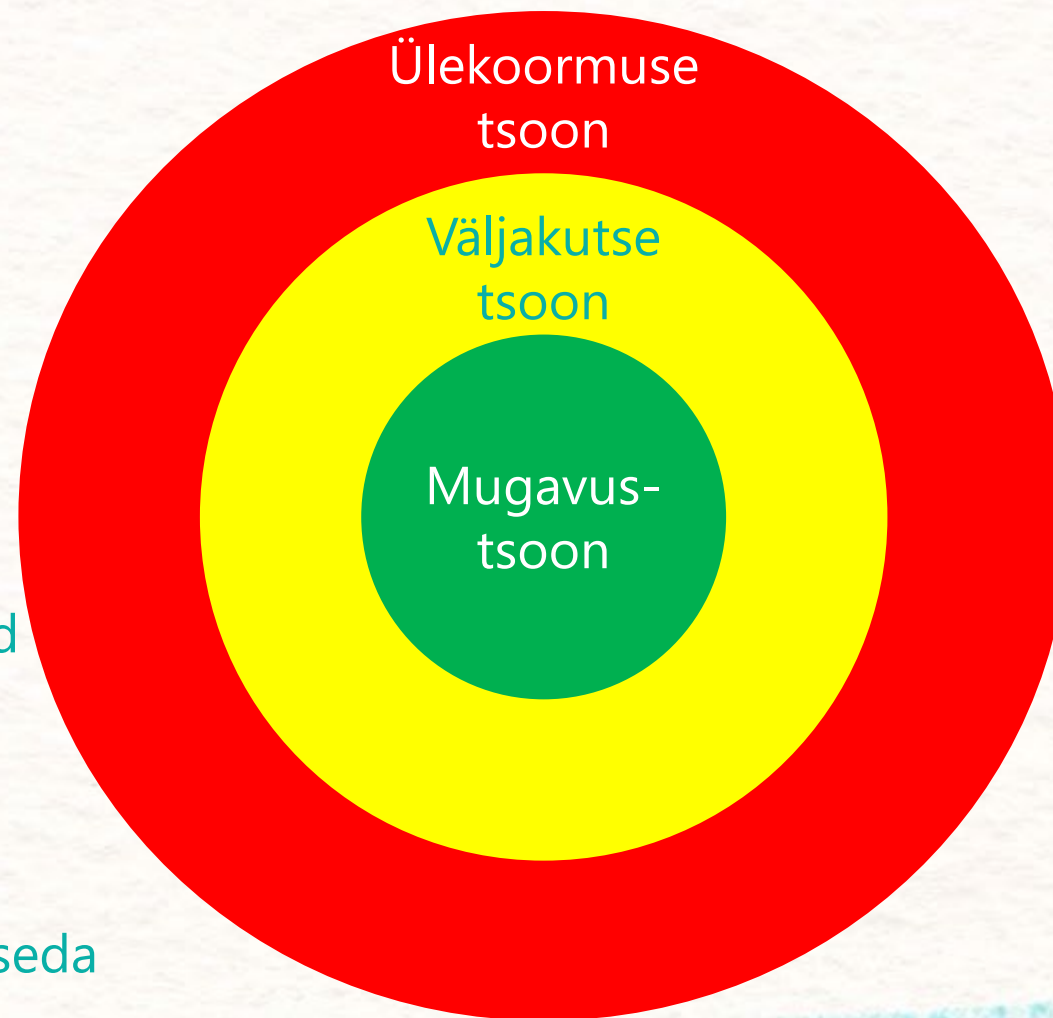

Mugavustsoon

- Turvalisus tagatud
- Vajadused rahuldatud
- Lõdvestunud olek
- Rahulolu

Väljakutse tsoon

- Rahuldamata vajadused
- Pinged
- Positiivne stress
  - enesekindlus
  - enesekontroll
  - motiveeritus tegutseda

Ülekoormuse tsoon

- Negatiivne stress
  - viha – rünnak
  - hirm – võitlus
  - paralüüs – surnud punkt
- Enesekontrolli kaotus, pisarad
- Minestamine

Käitumine

Vaikimine
Allaneelamine
Alistumine
Põgenemine

Mõistmatus
Tundetud
Minnalaskmine
Soov surra

Provotseerimine
Võimulangud
Ründamine
Vägivaldsus

Emotsioonid

Vajadused rahuldatud

Aktiivne oma vajaduste eest seismine

Motiveeritus
Energia

Enesekindlus
• Väljakutse vastuvõtt
• Venitustsoon

rahulolu
õnn
lõdvestus

Vajadused rahuldatud

Vajadused rahuldamata

pinge
frustratsioon
ohutunne
ärevus

esmasd tunded

Ärevus

Paralüüs

Raev

jõuetus
ülekoormus
stress

sekundaarsed tunded

Vajadused

Füüsilised:

- Toit, vesi
- Õhk hingamiseks, soojus
- Uni, taastumine, tervis
- Seks
- Väljutamine, vabanemine ebavajalikust

Turvalisus:

- Kaitstus füüsiliste ja vaimsete ohtude eest
- Turvatunne, hirmu puudumine, usaldus

Sotsiaalsed:

- Kontaktid, lähedus, intiimsus
- Pühendumine, armastus
- Kuulumine, usaldus
- Heakskiit
- Austus
- Mõistmine
- Toetus
- Õiglus

Ego:

- Autonoomsus, eneseteostus
- Endast lugupidamine
- Kompetentsus
- Enesetõhusus
- Identiteet
- Sõltumatus, vabadus,
- Eraldatus, isiklik ruum
- Orientatsioon
- Asjatundlikkus

Situatsiooni tajumine

Ümbritsev situatsioon: välised sündmused ja tingimused, teiste inimeste käitumine

SUHTED ja ELUKVALITEET

Meie elu kvaliteet sõltub meie **suhete** kvaliteedist.

Meie suhete kvaliteet sõltub meie suhtumisest **iseendasse**, teistesse, töösse ja ellu tervikuna.

Mitte miski muu peale **suhete** ei too minu ellu rohkem **rõõmu** ja **rahulolu** või siis vastupidist - **probleeme** ja **kannatusi**.

HEA ISIKLIKU SUHTE TÄHTSUS

Isikliku suhtestumise ja suhtlemise suur vajakajäämine ning sellest tulenevalt **teiste inimeste tegelike soovide, eesmärkide ja väärtushinnangute mittetundmine** on ühtseks perekonnaks, meeskonnaks ja kogukonnaks kujunemise vaenlane nr 1.

TÄHELEPANU ehk KUULAMINE

Kuulamisel on neli erinevat tasandit.

- 1. Harjumuslik tasand** – kuulen vaid seda, mida juba tean – saan kinnitust.
- 2. Ego tasand** – kuulen avatud meeltega ka seda, mida ma veel ei teadnud ja registreerin selle enda jaoks.
- 3. Empaatiline tasand** – kuulen avatud meelte ja südamega ning tajun teise osapoole tundeid.
- 4. Generatiivne tasand** – usaldan 100% ja avan ennast kuulates ühise tuleviku kujunemisele siin ja praegu – selles hetkes.

INIMESE ARENG

Arengu tõukejõuks on vastupanu kohtamine ja sellega toimetulek. Seda nii kehalises arengus kui ka tulevikuväljavaadete puudumisel, rahulolematuses käesoleva olukorraga ja igasuguste teiste läbielamiste puhul. **See vastupanu on arengu abistaja ning tuleneb heidutavatest sisemistest läbielamistest, mida pole veel mõistetud.**

Bernard Lievegoed "Inimene lävel,,

ÜHINE ARENG

Kui senisest üksteisega koos olemisest on saanud üksteise vastu olemine ja pinged eskaleeruvad, tulevad konfliktides alati nähtavale meie **suurimad väljakutsed arenguks**.

Peaksime endalt küsima: kus ma olen jõudnud oma või teiste piirideni?

Milliseid võimeid see konfliktiolukord minult nõuab?

Mida saan selle konflikti abil **endas arendada**?

Mida saame **ainult üheskoos õppida**, kui võtame konflikti esitatava väljakutse vastu?

Mingi **rühm läbib koostöös alati ühise arengutee**, ka siis, kui ta pole sellest teadlik.

KRIIS IDA KULTUURIS

危机

KRIIS LÄÄNE KULTUURIS

Mõiste kriis tuleneb etümoloogiliselt kreeka sõnast κρίσις /krisis/ ja tähendab:

Eraldatus, otsus, pöördepunkt

Tegusõnana κρίνω /krinō/ tähendab:

Eristama, valima, otsustama

KOKKUVÕTE KRIISIST

Igas kriisis nõutakse meilt parimat, mis eeldab julget otsustamist ja tegutsemist. Kriisid toovad esile ka nõrkused ja ahvatlused ning korrumppeerumise. **Me seisame alati valguse ja varju pingeväljas.** Meie oleme need, kes oma mõtlemise ja tegevuse kaudu üht või teist loovad.

Friedrich Glasl

KONFLIKTI ESKALATSIOON

Inimeste ja organisatsiooni arengu
teadlik rahumeelne suunamine

ERIMEELSUS ja KONFLIKT

- 1. Erimeelsus** tugineb erineval tajul, mõtlemisel (mõisted), tunnetel ja tahtmisel.
- 2. Intrapsüühiline konflikt** on vastuolude tajumine enda sees.
- 3. Sotsiaalne konflikt** on see, kus vähemalt üks osapool kogeb käitumist mingi erimeelsuse suhtes nii, et teise osapoole tegevus segab tal läbi elada või ellu viia oma kujutlusi, tundeid või kavatsusi.

ERIMEELSUSEST KONFLIKTINI

Erimeelsused on inimeste kooselus **maailma kõige loomulikum asi**; neist ei teki veel tingimata konflikte. Kõik sõltub sellest, mida inimesed nende erimeelsustega peale hakkavad.

Pinge muutub konfliktiks, kui asjaosalised isikud ei suuda sellega enam konstruktiivselt ümber käia.

MESINÄDALAD ja PÕRGU

1. **Vaimustus** ühisest ettevõtmisest annab hoo teedrajavale algatusele.
2. **Suured lootused** tekitavad positiivse **imetluse** õhkkonna.
3. **Negatiivne imestus** tekib siis, kui ideaalide teostamine on **ohustatud**.
4. **Suurim oht** lõksu sattuda on **kõrgete ideaalide** poole püüdjatel.

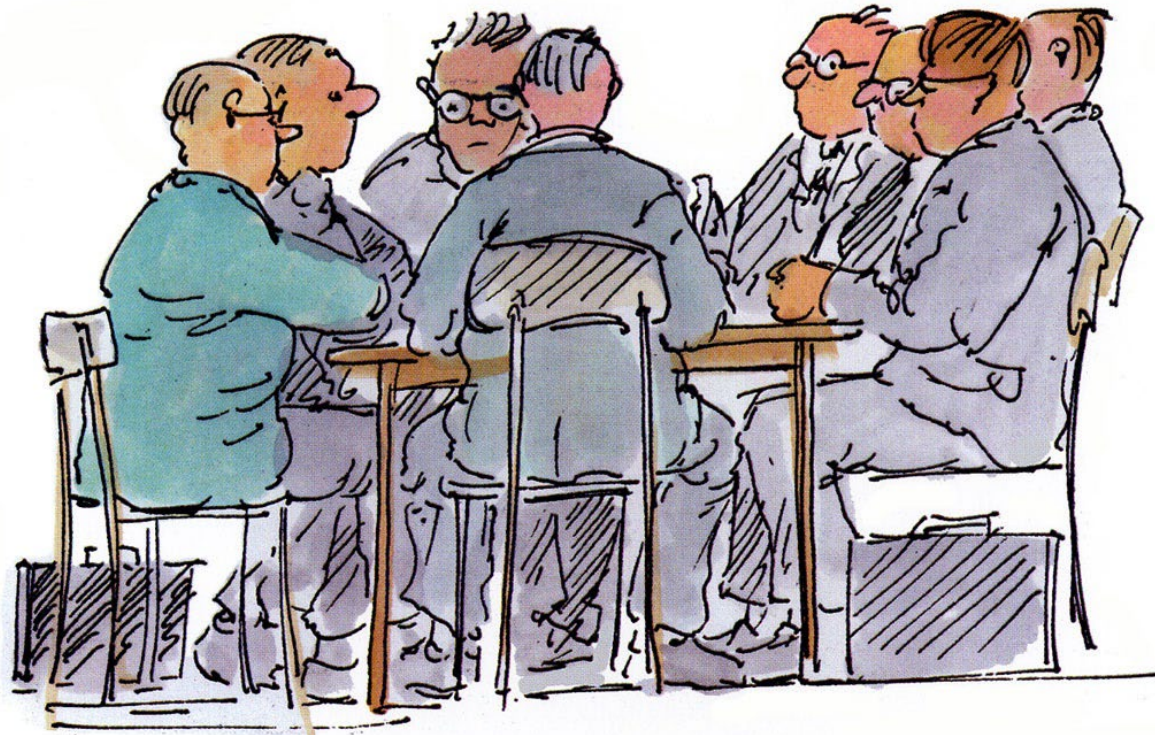

0. MESINÄDALAD

1. JÄIGASTUMINE

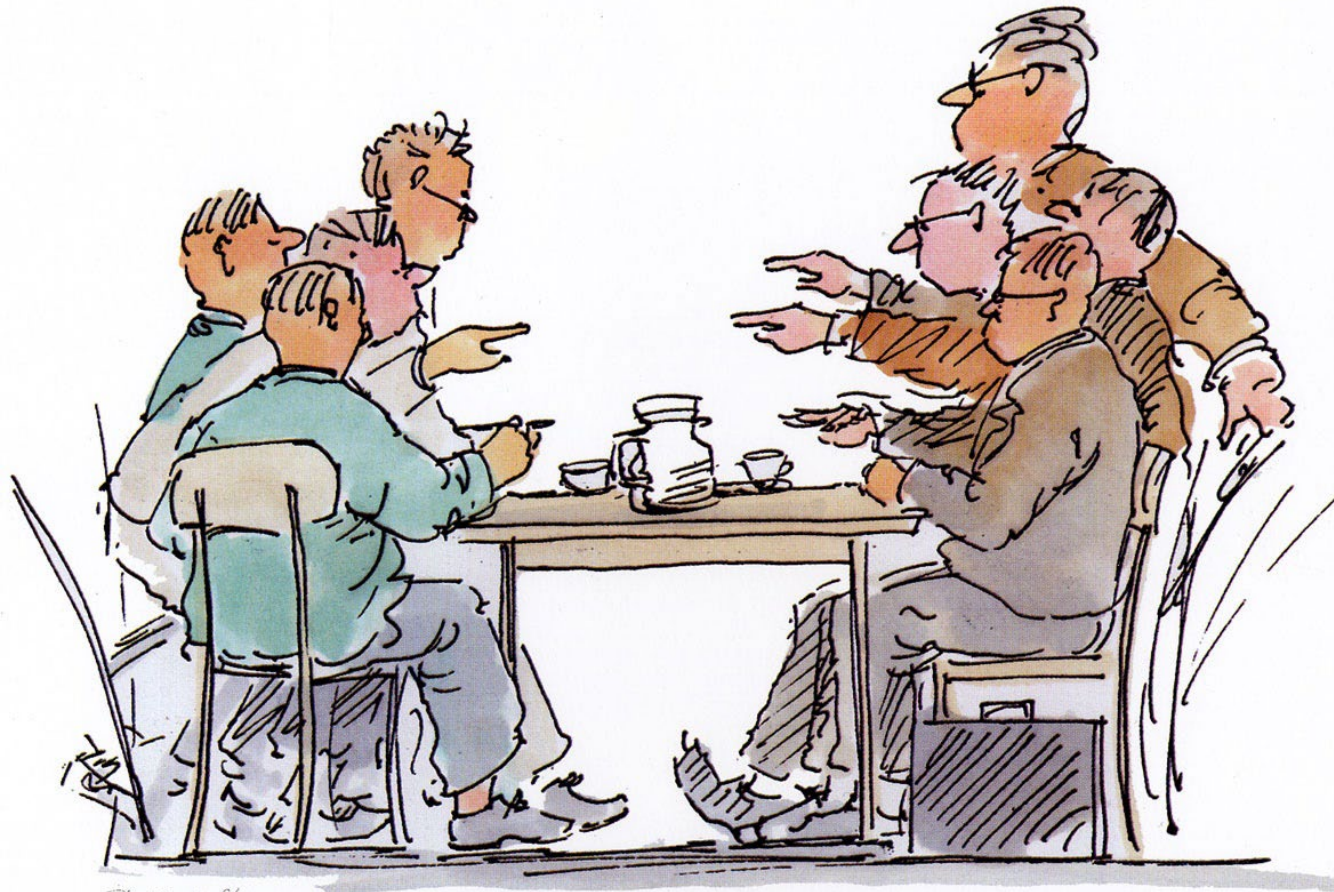

Pfarr 96

1. Teadlikkus **olemasolevast pingest** tekitab kramplikkust.
2. Veel valitseb **veendumus**: pinget saab lahendada **ühiste aruteludega!**
3. **Pole** veel kindlaid osapooli ega **vaenuleere.**

2. VAIDLUS JA SÕNASÕDA

Heripetri 96

1. Valitseb **mustvalge mõtlemine**.
2. Vastasseisu **polariseerumine** mõtlemises, tunnetes ja tahtmistes.
3. Kasutatakse **riukalikku** verbaalset taktikat: tehakse nii, nagu argumenteeritaks ratsionaalselt, rakendatakse aga verbaalset vägivalda.

3. TEOD SÕNADE ASEMEL

1. **Konkurentsihoiak** on suurem kui valmisolek koostööks.

2. **Empaatiavõime kaob**, vaidlejad seavad üksteist sündinud faktide ette.

3. Osapooled koonduvad tihedamini kokku, tõmbavad piiri ja **välisavad teisitimõtlejad**.

Reipold 96

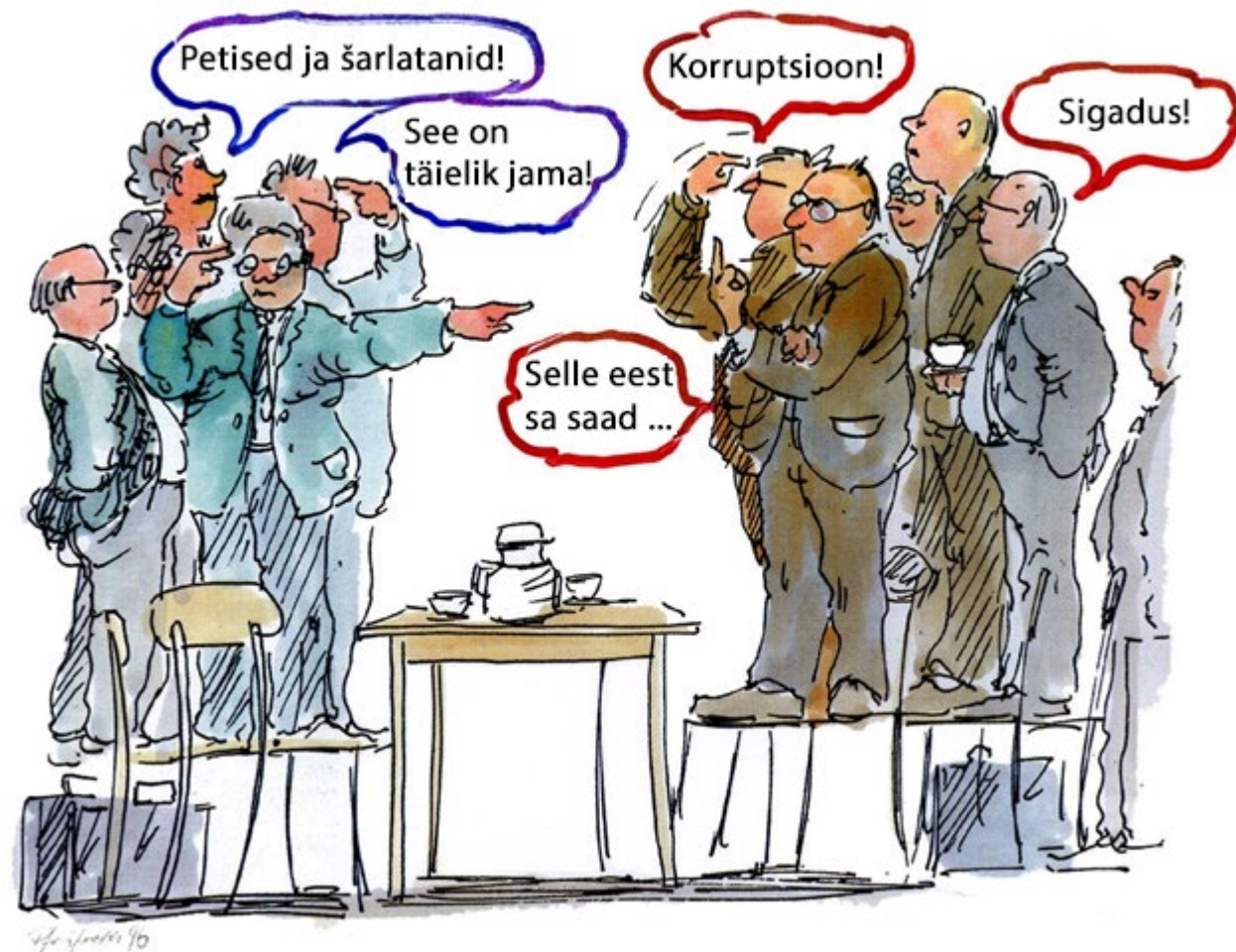
4. KUVANDID JA KOALITSIOONID

1. **Stereotüüpsed** kuvandid, klišeed teadmiste ja suutlikkuse kohta; mainekampaaniad, kuulujutud.
2. Vastaspooled **manööverdavad** üksteist **negatiivsetesse rollidesse**.
3. Teineteise **varjatud ärritamine** toimub nii osavalt, et seda on raske tõestada.

5. MAINE RÜNNAK, NÄO KAOTAMINE

1. **Avalikes mainerünnakutes** läheb kaduma moraalne terviklikkus.
2. „Maskide maha rebimise aktsioone” **lavastatakse** teadlikult avaliku **rituaalina**.
3. Paljastamine kutsub välja-tõukajates esile „**pettumuse**”: nad usuvad, et olid seni petetud.

6. ÄHWARDUSED, VÄLJAPRESSIMINE

1. Võitlejad võtavad ette iseennast **sisse mässivaid tegevusi**, et demonstreerida oma otsusekindlust.
2. Konflikti osapooled tekitavad iga ähvardusega **tegutsemissurvet** iseendale.
3. **Ultimatiivsete nõudmiste** ja vastunõudmiste tõttu **stress** üha suureneb.

7. PIIRATUD HÄVITUSLÖÖGID

1. Konfliktipoolte **mõtlemine** liigub veel ainult „**asjastatud**” kategooriates.
2. Otsuste ja tegude puhul **ei kehti enam** mingid **inimlikud kvaliteedid**.
3. Piiratud hävitusaktsioonide all mõeldakse „**sobivat vastust**”, ülemõõdulisi vastulööke veel välditakse.

8. VAENLASE PURUSTAMINE

1. Konfliktipooled püüavad **hävitada** süsteemi **elutähtsaid faktoreid**, et muuta see niiviisi juhitamatuks.
2. Võitlejad teevad kõik, et vastase „rindevõitlejad” „tagalast” ära lõigata.
3. **Eesmärgiks** on vastase **totaalne hävitamine**.

9. KOOS KURISTIKKU

1. Ainus eesmärk on vaenlase **täielik hävitamine enesehävituse hinnaga.**
2. Kogetakse **naudingut enesehävitusest**: peaasi, et vaenlane hukkab!
3. **Ollakse valmis** enese laostumisega **kahjustama** püsivalt ka ümbruskonda või **järetulijaid.**

KONFLIKTI ESKALEERIVAD JÕUD

Suurenevas eskalatsioonis on tegemist võimsate jõududega, aga me ei ole neile tahtetult allutatud, vaid **saame põhimõtteliselt igal lävel tulla meelemõistusele** ja katkestada oma tegevuse.

Konfliktid eskaleeruvad ainult siis, kui me eirame neid teadvuse märguandeid üksikutel lävedel ja **laseme ennast kaasa kiskuda võimsalt üles kerkivatest tungidest ja kirgedest.**

„Kui aednik magab, külvab kurat umbrohtu.“

Saksa vanasõna

KONFLIKTI PÕHJUSED I

Konfliktid on sageli **ebamääraste** või vastuoluliste eesmärkide, **ebainimlike** struktuuride, **ebaselgete** tööjuhiste, **ebapiisavalt** väljatöötatud protseduuride või **ebasobivate** vahendite ja instrumentide tagajärg.

Kuigi need on organisatsioonist tingitud, neid **isikustatakse** ja nende põhjustamine aetakse **teatud inimeste süüks!**

KONFLIKTI PÕHJUSED II

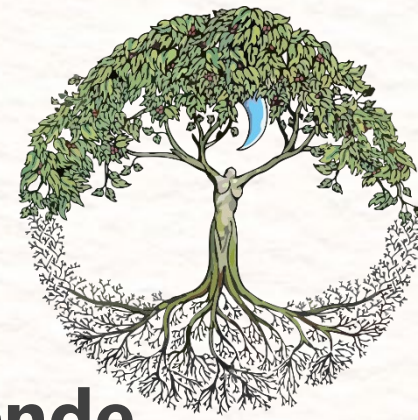

Teisest küljest on inimesed välja arendanud osavuse **veeretada organisatsioonide peale oma isiklikke puudujääke**, nagu oleksid need vigaste struktuuride tagajärg, et mitte võtta isiklikku vastutust.

Selle vastastikuse teisele külge pookimise ja endalt ära lükkamise tagajärg on see, et **põhjusi ja tagajärgi otsitakse vales kohas**. See on parim viis olemasolevaid lahendamata konflikte organisatsioonis alal hoida!

KONFLIKTI LAHENDUS I

Viljakas lahendus on selles, et **konfliktide inimlikku ja organisatsioonilist poolt nähakse ja töötatakse läbi nende vastastikusel tingituses.**

Nii saavad inimesed konfliktide kaudu iseennast tundma õppida. Kui nad võtavad vastutuse oma osa eest konfliktis, **põrkuvad nad vastu omaenese piire ja nõrkusi.**

Valulistest kokkupuudetest saavad nad tõukeid edasiseks arenguks. Konfliktid esitavad väljakutse võtta seisukoht eksistentsiaalsetes küsimustes, keegi ei saa jääda sealjuures leigeks või huvituks. Ka põgenemine ei aita, sest **keegi ei saa iseene eest ära joosta.**

KONFLIKTI LAHENDUS II

Kui **inimesed tunnevad konflikti märgid ära ja organisatsioonid korjavad loominguliselt kokku erimeelsuste ja pingete signaalid**, saab konfliktist **arengu ämmaemand**.

Vanad harjumused ja struktuurid raputatakse läbi ning luuakse paremad, **mis töötatakse välja väarikas ja innustunud vastasseisus**. See kehtib nii üksikisikute kui ka kollektiivide puhul.

See materjal tugineb
valdavalt Fr. Glasli ja
Trigon Academy
(www.trigon.at)
õppematerjalidele.

Kui kasutad midagi siit
oma esitlustes, siis
palun tee viiteid.

Ette tänades

Aivar Haller
5162211
aivar@haller.ee

FRIEDRICH GLASL

KONFLIKTIDE lahendamine

Praktilised käsitlused, harjutused,
meetodid ja kontseptsioonid